

Vasen, alla hanka, pykälä,

Oikea, päällä hanka.

Marketta Harju-Autti

Esimiehen tervehdys ja mieleen palautuksia menneestä ja tulevasta

Auttin sukuseura ry:n kuudennessa sukujuhlassa 9.7.2016

Hyvät Rovaniemen seurakunnan edustajat, aluekappalainen Topi Litendahl ja kanttori Mauri Miettunen, hyvä sukuseuran kunniajäsen Arto Harju-Autti, hyvät Auttin suvun jäsenet.

Olette kaikki lämpimästi tervetulleita tähän Auttin sukuseura ry:n kuudenteen sukujuhlaan. Saamme aloittaa sen perinteisesti tässä meille tutussa ja rakkaassa kappelissa. Rungas kolme vuotta sitten tämän ylle nousi uhkaavia, tummia pilviä. Kappelin tulevaisuus oli vaakalaudalla. Puhuttiin jopa purkamisesta tai myymisestä muuhun tarkoitukseen. – Sukuseuramme reagoi asiaan ja jätti Rovaniemen seurakunnalle 13.1.2015 vetoituksen kappelin säilyttämisen puolesta. Se oli yksi niistä kannanotoista, joita täällä jokivarressa aktiivisesti tuotiin esille.

– Kiitos seurakunnalle, että kappeli säilyy! – Kiitos myös seurakunnan tarjoamista tulokahveista! Sukuseuran puolesta esitän kuitenkin jatkovetoituksen seurakunnalle. – Palauttakaa lipputanko kappelin pihaan näkyvälle paikalle. Itsenäisyyden juhluvuosikin on tulossa.

Ohjelmassamme ei ole entiseen tapaan varsinaisia historiaesityksiä, mutta otan tässä esille muutamia mieleen palautuksia, vähän uuttakin tietoa sekä vetoituksia – Lopuksi puhun myös sukuseuran tilanteesta.

Ensimmäinen mieleen palautus

Viime vuonna tuli kuluneeksi 70 vuotta siitä, kun Auttin ja koko jokivarren väki ja silloisessa kauppalassa asuneet palasivat evakosta melkein täysin hävitetylle kotiseudulleen. Miehet olivat päässeet siviiliin vähän aikaisemmin, tosin kaikki eivät palanneet. – Alkoi pohjoissuomalainen uusi ajanlasku, evakon jälkeen. Merkittävää on se, että aikarajan määrittelynä puheissa useimmiten

toistui ja toistuu vieläkin sana evakko eikä sota. Evakko-aika oli se, joka vei myös siviiliväen pois kotoaan.

Kuulun sodan jälkeen, rauhan aikaan, syntyneeseen sukupolveen, suuriin ikäluokkiin. En muista enkä ole nähnyt täällä kotikylässäni enää niitä raunioita ja tuhoja, joita kotiseudulle palanneet kohtasivat. Lapsuuteeni mennessä tulevaan uskoen oli rakennettu uutta, myös se koulutalo, johon mekin sitten menimme. Mieleeni on kuitenkin lapsuudesta selvästi piirtynyt kantatalomme vanha kaivonvintti Pyöräjängän reunassa. Se oli pihapiirissä ainoana uhmannut tuhoa ja liekkejä ja jäänyt pystyyn. Kuinka moni läsnä olevista vielä muistaa sen? Vintti purettiin pois 1950-luvulla.
– Paikka on nykyisen Piiraisen Ilmarin talon lähellä.

Ruokatavaroiden säännöstelystä eli korttiajasta minulla on muutamia hajanaisia muistikuvia. Olen tarkistanut, että sokerin säännöstely loppui 1. helmikuuta 1954, kuukauden kuluttua myös kahvin. Muistan, että kerran olin äidin mukana Rinteellä korttien jakopäivänä. Pääsin sinne Ruuhimäeltä Vatjuksen Elman, Niinikosken Tuulan äidin, pyörän kyydissä, miesten pyörän tangolla. Pidin lujasti kiinni ohjaustangosta. Muistan sen siitä, että minulla oli kädessä punavalkoiset vanttuut, taisi olla syksy.

Kauppalassa käyntien aikana saatoin myös nähdä, miten sielläkin oli noustu tuhkasta uutta rakentamalla. Näkymät olivat toisenlaiset kuin nykyisessä kaupungissa, ei samaksi paikaksi enää tunnistaisi. – Etelämpänä Suomessa asuneet sukumme jäsenet ovat eläneet kokeneet sotavuodet ja sen jälkeiset ajat osittain toisin kuin me täällä pohjoisessa.

Vetoan nyt sukumme jäseniin esimerkiksi sotien ja jälleenrakennusajan pientenkin muistojen tallentamiseen – Perheiden historiasta koostuu koko suvun historia.

Toinen mieleen palautus

Rovaniemen historiasta on aikaisemmin julkaistu useitakin teoksia. Nyt vielä Yläkemijoen historiaa on tallennettu kirjan kansien väliin. Viime vuonna ilmestyi Vesa Puurosen toimittama *Elämää Yläkemijoen kylissä, Yläkemijoen historia osa 1*. Se kuvaa tämän alueen elämää muinaisuudesta nykypäivään. Kirja on syntynyt kylissä asuvien ja syntyneiden sekä alueesta kiinnostuneiden historian harrastajien ja ammattitutkijoiden yhteistyön tuloksena, talkootyönä. Alueella on rikas historia, jonka kuluessa menneet sukupolvet ovat luoneet edellytyksiä nykyisen ja tulevien sukupolvien hyvälle elämälle.

Kirjassa on artikkelini *Auttin suvun vaiheita* ja lisäksi kuvaus alueen kielestä ja keskeisistä paikannimistä. Yhtenä esimerkkinä otan esille Jouko Saraniemen artikkelin *Poronhoitoa 1800-luvulla Rovaniemen pitäjässä Kalliosalmen paliskunnassa*. Se käsittelee siis esivanhempiemme keskeistä elinkeinoa, poronhoitoa. Siinä on mainitaan muutamia sukumme poronomistajia: Juho Heikki ja Simo Pekka Autti (1893), Antti Autti (1906) ja Kalle Autti (1906), sekä poromääriä, 900 (1882) ja 700–800 (1893).

Saraniemen artikkelin mukaan Oulussa 20.11.1893 ilmestyneen Kaiku-lehden huutokauppa-ilmoituksessa näkyy se, mitä tapahtui Simo Pekan 700–800-päiselle porokarjalle hänen hukkumisensa jälkeen. - Perikunta myi porokarjan pois. Asiakirjoja itse myynnistä ei ole säilynyt.

Olen nyt päätellyt, että Simo Pekan hautaristi IV hautausmaan kulmauksessa, kirkon lähellä, on hankittu noista poroista saaduilla rahoilla. Sehän tietämäni mukaan on ensimmäinen suvun säilynyt hautamuistomerkki. Tuon porokarjan myynnin aikoihin pojista Pekka, isoisäni oli tuolloin vasta 14-vuotias. Heikki, Uusi-Auttien isoisä, oli 27-vuotias, naimisissa Kreeta Pallarin kanssa, heillä oli kolme lasta Hilja Katariina (1889), Juho eli Jussi (1890) ja Eelis (1892). Simo-Pekan vaimo, Saara Kaisa, meni muutaman vuoden kuluttua naimisiin Hannu Erkkilän kanssa ja muutti kuuden nuoremman lapsensa kanssa kirkonkylään. Lapsilla säilyi sukunimenä Autti. Täällä Auttissa asuvat lastenlapset kutsuivat Saara Kaisaa sitten Erkkilän mummoksi. Saara Kaisa ja osa lapsista on haudattu III hautausmaalle.

Porot eivät ihan kokonaan tästäkään talosta hävinneet: sekä Vanhassa Harjussa että Harjulla niitä oli jonkin verran vielä 1900-luvullakin.

Muistettava on, että poronhoito oli taustana sille, että sukumme miehet toivat vaimoikseen kemijärveläisiä nuoria naisia. Ensimmäisensä oli Simo Pekan avioituminen Saara Kaisa Hannuniemen kanssa (1862). Seuraavaksi Juho Heikin Antin pojista kaksi toi vaimonsa Kemijärveltä: Juho Aapo avioitui kemijärveläisen Auroora Elisabet Kalliosalmen kanssa (1881) ja veli Pekka Edvard Aurooran sisaren, Kaisa Maria Kalliosalmen, kanssa (1888). Näin alkoi näiden kahden perheen kaksinkertainen sukulaisuus. Tiedämme, että Juho Aapo ja Auroora Elisabet muuttivat perheineen 1902 kirkonkylään ja Pekka Edvard ja Kaisa Maria 1900-luvun alussa Vanttauskoskelle. – Toistaiseksi on selvittämättä, oliko Simo Pekan vaimo Saara Kaisa Hannuniemi sukulainen Kalliosalmen sisaruksille. – Pidän sitä mahdollisena.

Tuo Yläkemijoen historiategos on siis vasta ensimmäinen osa, toinen on tekeillä. Sen on suunniteltu ilmestyvän vuonna 2018. Kirjaa on myynnissä 35 euron hintaan sukujuhlissa. Se on sopiva lahja ja tuliainen poissa olevalle sukujuhlalla. – Yksi kappale on arpajaisvoittona.

Tuo kirja rajautuu sukumme elämään tänne Yläkemijoelle ja myös kirkonkylään, kauppalaan, kaupunkiin. - Vetoan nyt erityisesti muualle muuttaneisiin. Nyt tarvittaisiin selvitystä suvun elämästä Rovaniemen ulkopuolella. Jäsenkirjeiden postituslistan mukaan kirjeitä menee kotimaassa nykyisen Rovaniemen kaupungin ulkopuolelle kotimaassa noin 70 paikkakunnalle; ulkomaille Ruotsiin, Englantiin, Sveitsiin ja Australiaan. Viisihenkisestä perheestä on kasvanut nykyisen runsaan 1700 jäsenen suku. Miten esimerkiksi lähelle, Posiolle, ja kauemmaksi Helsinkiin muuttaneet suvun jäsenet ovat pitäneet yhtä muualla.

Kolmas mieleen palautus

Mikä on perheessänne vanhin säilynyt esine? Edellä esille tullut sota-aika hävitti paljon. Eihän kaikkea voitu eikä edes saanut ottaa mukaan. – Tänään näemme ainakin yhden esimerkin. Arton makasiinissa. Harjulla on pöytä, jonka Juho ja Kaisa ovat tuoneet tullessaan Posion Aholasta 1843. Miten se on säilynyt tähän päivään asti? Selitys on seuraava: Pöytä on ilmeisesti siirtynyt Juholta, kantatalosta, Simo Pekalle 1800-luvun lopulla ja sieltä edelleen 1906 Harjulle, Pekalle. Pöytä säilyi, koska Harju-Autti säästyi tuholta syksyllä 1944.

Kädessäni on pieni voirasia, jonka Juhani Autti luovutti 2011 juhlan jälkeen sukuseuralle. Hän on saanut sen Hermannin Auttilta. Rasian kulkureittejä en ole saanut selville. Sen pohjassa erottuu vuosiluku 1790. Rasia on ollut nyt hallussani lähes viisi vuotta. Mitä olen sillä tehnyt? En ainakaan pitänyt voirasiana. – Olen säilyttänyt siinä muistitikkua, jossa on suvun jäsenrekisteritiedot. – Olisiko rasialle ollut arvokkaampaa säilytettävää? – Olisiko rekisterille ollut arvokkaampaa säilytyspaikkaa?

Tässä kolmas vetoamus. Ottakaa selville ja kuvatkaa sekä kirjatkaa muistiin sukunne vanhat esineet.

Neljäs mieleenpalautus

Sukuseuramme toimintaa on ollut nyt lähes 23 vuotta, elokuun 7. päivästä 1993 lähtien.

Olen monesti todennut, että sukuseuran toiminta ei ole ollut kovin aktiivista, mutta se on tarjonnut yhteydenpitokanavan ja tapaamiset ainakin viiden vuoden välein. Nythän tapasimme kesällä 2013 Helsingissä, viisivuotiskauden keskelläkin ja pienellä joukolla myös Rovaniemellä syksyllä 2014.

Jäsenistöltä olemme pyytäneet aloitteita ja ehdotuksia, mutta saalis on ollut aika vähäistä, esimerkiksi tämän sukukokouksen ohjelmaan tuli vain pari ehdotusta. Tänään valitaan uusi sukuneuvosto. Nykyisistä jäsenistä ainakin muutamat haluavat jättää tilaa muille.

Teknistä asiantuntijuutta sukuseura tarvitsee esimerkiksi jäsenrekisterin ylläpidossa ja kotisivujen rakentamisessa ja hoidossa. Kokouksessa on päätettävänä asiana jäsenkirjeiden lähettämisen siirtyminen vähitellen sähköiseen muotoon.

Auttin sukuseura ry on yhtä aktiivinen kuin sen jäsenistö, sukuneuvosto on toimeenpaneva elin. Tarvittaisiin nuorempaa väkeä mukaan.

Mistä kertoo tämänkertainen osanottajien määrä? Kokous kokoukselta se on pienentynyt. Oliko heinäkuun alkupuoli huono aika tapaamiselle? – Se voi olla osasyynä, mutta ei selitä kaikkea. Asiasta on syytä keskustella.

Toivotan vielä kaikki lämpimästi tervetulleiksi! Tehkäämme kokouksessa hyviä päätöksiä. Viihtykää täällä ja sitten tuolla kylällä. – Tutustukaa sukulaisiinne!